

A la segona part del llibre Carles Riera fa una presentació en deu capítols (dos sobre vocalisme i vuit sobre consonantisme) dels aspectes ortogràfics que poden provocar més dubtes i vacil·lacions a l'hora d'utilitzar el català en textos científics.

La tercera part del llibre està dedicada a les qüestions de morfologia flexiva (capítol 15: remarques sobre el gènere i sobre el nombre) i morfologia lèxica (capítol 16: composició i derivació) que tenen més incidència en la redacció tècnica i científica.

A la quarta part del llibre Carles Riera fa una exposició plena d'exemples i comentaris interessants sobre la formació del lèxic científic (amb una anàlisi dels diferents procediments d'habilitació semàntica —a partir de topònims, antropònims, noms de planetes i mitològics, noms

de plantes, de bacteris, noms de marques...—, i amb una classificació dels llatinismes), i una presentació d'un seguit de termes del vocabulari especialitzat que, a causa de llur semblança formal, poden originar confusió.

El llibre es tanca amb un primer apèndix sobre l'alfabet grec i el vocabulari tècnic, un segon apèndix amb una bibliografia sobre terminologia i obres especialitzades d'interès lingüístic, un utilíssim i complet índex dels termes que apareixen dins del llibre i la bibliografia del llibre.

Carles Riera, llicenciat en filologia catalana i en farmàcia, fa, doncs, amb el *Manual de català científic*, una contribució excel·lent al coneixement del llenguatge tècnic i científic i a la difusió del català en aquest àmbit.

Carles DUARTE

Carme JUNYENT, *Vida i mort de les llengües*, Barcelona, Editorial Empúries, 1992, 137 pàgines, ISBN 84-7596-254-4.

Cal saludar amb satisfacció la publicació d'aquest llibre de Carme Junyent, professora universitària que ja ens havia ofert altres obres interessants sobre llengües: *Les llengües d'Àfrica* i *Les llengües del món*.

El llibre de Carme Junyent que ara comentem té un propòsit divulgatiu i fa una presentació clara i ben documentada sobre els processos de formació i desaparició de les llengües.

D'una banda, Carme Junyent rebutja interpretacions errònies que s'havien donat de forma força general sobre aquests fenòmens: «Ara sabem, per més que no tothom ho creu, que no hi ha res en la llengua que la faci més o menys adequada per sobreviure» (p. 21) o «sense perdre de vista que el canvi lingüístic és universal i continu, podem equiparar el desenvolupament de l'indoeuropeu fins al català al del xinès

arcaic fins al xinès modern» (p. 22).

D'altra banda, Carme Junyent ens ofereix valuosos elements de reflexió sobre la situació crítica en què es troben nombroses llengües del món, entre les quals hi ha moltes llengües indígenes d'Estats Units d'Amèrica, de Canadà, d' Austràlia, de Mèxic, de Colòmbia, de Perú, de Brasil, de l'Índia, de la CEI, etc. Carme Junyent arriba a afirmar que: «El futur de les llengües minoritàries, si res no canvia, és, doncs, molt negre i més aviat curt» (p. 93).

A més, l'obra de Carme Junyent, elaborada a partir d'una visió ben àmplia pel que fa a les llengües a què es refereix i pel que fa a l'estudi de les anàlisis fetes per diversos experts de diferents països, constitueix una aportació d'una importació singular en el marc del debat sobre el futur de la llengua catalana, perquè ens permet de comprendre quines són les tendències que poden perjudicar més greument la pervivència de la llengua catalana (per exemple el manlleu massiu de formes de la llengua dominant, ja que «la degradació de la llengua accelera el procés d'extinció justament perquè els parlants creuen que «una llengua així» no val la pena de parlar-la ni, per tant, preservar-la» (p. 59)...), i quins són els aspectes que poden contribuir a reforçar-la («la responsabilitat de la societat és una constant entre els requisits que es demanen per a la conservació d'una llengua

(p. 86), el prestigi —associació de la llengua a la modernitat,...—).

El llibre s'inicia amb un pròleg i una introducció general, que precedeixen un breu primer capítol sobre «vida» i «mort» de les llengües. Al segon capítol Carme Junyent fa una presentació precisa dels pidgins («una llengua (...) que sorgeix arran del contacte entre grups amb llengües diverses que necessiten un codi per entendre's», p. 26) i els criolls (quan aquestes llengües de comunicació entre membres de diferents grups passen a ser la llengua materna d'algú) i recorda el cas de la llengua franca al Mediterrani.

El tercer capítol s'ocupa de la vida de les llengües i de la continuïtat del canvi lingüístic.

El capítol més extens del llibre és, però, el que Carme Junyent dedica a la mort de les llengües i a la substitució lingüística. L'autora ens hi recorda que el bilingüisme és una condició imprescindible perquè es doni un procés de substitució, però que el bilingüisme no és pas suficient per provocar la substitució. Tot seguit examina la posició de l'individu (edat, sexe, classe social, origen i comparació social) respecte al procés de substitució, tracta del bilingüisme, analitza els fenòmens concurrents a la substitució lingüística (aspectes lingüístics de la substitució —manlleus, degradació—, reducció de la base territorial, pèrdua de funcions, pèrdua d'estatus), plante-

ja factors demogràfics i de prestigi com a causes possibles de la substitució i fa una valoració de la incidència de l'escolarització en el manteniment i la mort de les llengües (amb uns comentaris inspirats en el cas de l'irlandès), perquè de vegades es pot produir un «excés de fe en l'escola a l'hora de contribuir al manteniment de les llengües recessives» (p. 88).

El capítol cinquè, que tanca la part central del llibre, s'ocupa de l'evolució futura de la diversitat lingüística al món i reproduïx la De-

claració de Recife, d'octubre de 1987, que propugna l'adopció d'una Declaració Universal dels Drets Lingüístics.

A continuació el llibre conté un apèndix sobre les llengües actualment amenaçades, un altre apèndix, redactat per Noemí París, sobre el renaixement de la llengua hebrea, que constitueix un fenomen excepcional de restabliment de la plenitud d'usos d'una llengua que havia deixat de ser parlada, i una interessant bibliografia.

Carles DUARTE

Butlleta de subscripció

Cognoms o Entitat Nom

Adreça NIF

Població CP

Telèfon Professió

Lloc de treball

En subscric a REVISTA DE LLENGUA I DRET des de l'any: 1986
(núm. 7 a 21): 17.400 ptes.; només 1993 (núm. 19 i 20): 3.000 ptes.

Faré efectiu l'import de la subscripció:

amb el taló bancari adjunt núm.

Banc/Caixa

per domiciliació bancària

Banc/Caixa

Núm. compte/llibreta Població

Adreça agència

Data Signatura

Butlleta de domiciliació bancària

Senyors,

Us agrairé que, amb càrrec al meu compte/llibreta, atengueu els rebuts que us presentarà l'Escola d'Administració Pública de Catalunya per al pagament de la meva subscripció a REVISTA DE LLENGUA I DRET.

Titular compte/llibreta

Banc/Caixa Núm oficina

Núm. compte/llibreta Població

Adreça agència

Lloc i data, d de 199.....

Signatura

Envieu ambdues butlletes a
REVISTA DE LLENGUA I DRET
Escola d'Administració Pública de Catalunya
Av. de Pearson, 28
08034 Barcelona. Tel. 205 00 65

